

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่อนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่

จำเนียร บุญเข็ม^{1,*}, ปิยากร หวังมหาพร²

^{1,2}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Received: 16 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 23 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (5) ศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า ตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 21 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากที่สุด คือ ด้านการทำงานเครือข่าย ปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้ามากที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรมชุมชนและด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการไฟฟ้ามากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (2) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยการบริหารจัดการของภาครัฐด้านการติดต่อสื่อสารจารีตประเพณี ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการ และด้านโอกาสการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อปัจจัยภายในชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (3) ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า เช่น การขาดจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การหาประโยชน์จากป่าขาดองค์ความรู้หลักการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และ (4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า คือ คนอยู่กับป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน การสร้างกระบวนการจิตสำนึกให้ชุมชนรักผืนป่า การสร้างเครือข่ายชุมชนและแผนงานการบริหารจัดการชุมชน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการไฟฟ้า เขตอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: chamnian4992@gmail.com

A Pattern of People's Participation in the Wildfire Management of the Forest Conservation Area in the National Park of Chiang Mai Province

Chamnian Boonkhem^{1,*}, Piyakorn Whangmahaporn²

^{1,2}Level of Study Doctor of Philosophy in Public Administration
Graduate College of Management, Sripatum University

Received: 16 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 23 April 2020

ABSTRACT

This research employed the quantitative and qualitative research methodologies with the following objectives: (1) to study the level of people's participation in the wildfire management; (2) to compare the levels of people's participation in the wildfire management as classified by personal factors; (3) to study the factors of public management and internal community factors affecting the people's participation in the wildfire management; (4) to study the problems and obstacles of people's participation in the wildfire management; and (5) to study the pattern of people's participation in the wildfire management. The samples were 400 residents who were the heads of households living in the forest conservation area in the national park. The research tool used in quantitative research was a questionnaire. The research tool used in qualitative research was an in-depth interview form for interviewing 21 key informants. The research results indicated that (1) the factor of public management that had the highest effect on people's participation in the wildfire management was the networking; while the internal community factor that had the highest effect on people's participation was the community culture. As for the level of people's participation in the wildfire management, the highest level of participation was that of the participation for receiving benefits, (2) people who had different durations of residing in the community differed significantly at the .05 level in their levels of participation in the wildfire management. The factors of public management in communication and internal factors within community in terms of tradition, collaboration of community people and the committee, and the opportunity for participation had influences on the people's participation in wildfire management, (3) The problems and obstacles of people's participation in wildfire management were such as the lack of awareness and realization in the values of natural resources and environment, the

exploitation from the forest without the knowledge on the principles of natural resources and environment conservation, etc., and (4) The pattern of people's participation in wildfire management consisted of a balanced and sustainable pattern of living of human being and the forest, the creation of the awareness process to enable the people to love the forest, and the creation of community network and community management programs.

Keywords: participation, wildfire management, conservation area, national park of Chiang Mai province

*Corresponding Author; E-mail: chamnian4992@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 321 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2504 มีพื้นที่ป่าจากการสำรวจโดย ดาวเทียม ประกอบกับการทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ มีพื้นที่ป่าประมาณ 171 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 53.30 ของพื้นที่ทั้งหมด ตัวเลขของทางราชการในปี พ.ศ. 2531 ระบุว่าพื้นที่ป่าของประเทศไทยมี 89.90 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมดและตัวเลขของทางการในปี พ.ศ. 2535 ระบุว่าพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธารของประเทศไทยมีเพียง 59 ล้านไร่ หรือร้อยละ 18.40 ของพื้นที่ทั้งหมดเท่านั้น (Statistical data of the Royal Forest Department, 2008) การเกิดไฟไหม้ป่าในประเทศไทย มักเกิดจากการกระทำด้วยฝีมือของคนในชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยและทำการเกษตรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ โดยขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่ไม่ทำให้ปัญหาไฟป่าหมดไป กลับเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น สถิติการเกิดไฟป่าทั่วประเทศ พบว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2558 ไฟป่าส่วนใหญ่เกิดขึ้นในภาคเหนือมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีสาเหตุมาจากการหาของป่ามากที่สุด รองลงมาคือ การล่าสัตว์ (Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior, 2018)

ไฟป่าที่เกิดขึ้นในภาคเหนือส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ในปี 2558 ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2558 พบว่าปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด มีค่าเท่ากับ 381 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 ช่วงเวลาเดียวกัน ปริมาณฝุ่นละอองมีค่าสูงสุดเท่ากับ 318 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเห็นว่าปริมาณฝุ่นละอองสูงสุดมีค่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้หากพิจารณาในรายจังหวัดพบว่า จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำปาง มีปริมาณฝุ่นละอองเพิ่มขึ้นทุกปี (Department of Forestry Ministry of Natural Resources and Environment, 2018) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่าของภาครัฐ มาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่าคือ (1) สร้างและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างต่อเนื่อง (2) จัดกิจกรรมเสวนา/เวทีเครือข่าย เพื่อระดมความคิดเห็นในการวางกฎกติกาของชุมชนและรวมไปถึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของชุมชน (3) ส่งเสริมให้มีการจัดทำ MOU ระดับท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่า (4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยเน้นบทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการฝ่ายปกครอง คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่นในการให้ความรู้และณรงค์ ควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและการเกษตร (Forest Preservation Protection Office National Park Department Wildlife and plant species Ministry of Natural Resources and environment, 2019)

รัฐธรรมนูญมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชน เพราะเป็นกฎหมายสูงสุดที่มีไว้รับรองสิทธิ เสรีภาพ ผลประโยชน์ของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน ให้เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ ดังนี้ (Constitution of the Kingdom of Thailand, 2017) การมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน ได้แก่ การร่วมกำหนดปัญหา วางแผนตัดสินใจ ระดมทรัพยากร การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อ

พัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน (Chaisongkram & Leelakitpaisarn, 2017) การมีส่วนร่วมของชุมชน การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนและองค์การชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง ให้มีชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี และสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน ในด้านภูมิปัญญา ทักษะความรู้ความสามารถและการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปแบบกลุ่มหรือองค์กรชุมชน (Panacha, 2012)

บทบาทการมีส่วนร่วม 5 รูปแบบ คือ (1) เป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ของผู้ร่วมกิจกรรม (2) เป็นสมาชิก (3) เป็นผู้เข้าประชุม (4) เป็นผู้บริจาคเงิน (5) เป็นกรรมการ เป็นประธาน (Cary, 1976) รูปแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ (1) รูปแบบเชิงปฏิบัติ รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลอง รถยนต์ ภาพจำลอง (2) รูปแบบเชิงทฤษฎี เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐานตัวทฤษฎีเอง ไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน (Steiner, 1988) รูปแบบที่ดีใช้ประโยชน์ได้ดีมี 4 ประการคือ (1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) (2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบ (3) รูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (4) รูปแบบควรจะต้องระบุ หรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย รูปแบบเป็นเครื่องมือในการสร้างโมเดลใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา (Keevees, 1988) ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม จากสภาพปัญหาการเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ มีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคมในวงกว้าง ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ให้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารงานของภาครัฐและปัจจัยภายในหมู่บ้านส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่

5. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) สรุปประเด็นสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มี 3 ขั้นตอนคือการริเริ่มการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) มี 3 ขั้นตอน คือ สนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานความร่วมมือ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม ผลประโยชน์ส่วนบุคคล และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ส่วนการศึกษาปัญหาการเกิดไฟฟ้าของ Dontree (2015) ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ ปัญหาการเกิดไฟฟ้าที่เกิดขึ้นทั่วไปในพื้นที่ป่าอนุรักษ์สามารถลดลงได้ ถ้ามีการจัดการแบบมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่น ศึกษาวิธีการสร้างรูปแบบการจัดการไฟฟ้าอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ป่า ผลกระทบต่อระบบนิเวศ ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยใช้การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ของ Sriyai (2014) แล้วนำประเด็นที่น่าสนใจมาศึกษา ดังนี้ คือ (1) ระดับการมีส่วนร่วม (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม (4) ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม (5) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าคือการรณรงค์ให้เห็นคุณค่าของป่าไม้ที่มีต่อชุมชนการจัดการทำป่าชุมชนทำให้ชุมชนได้รับทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าชุมชนหน่วยงานภาครัฐมาให้ความองค์รู้เกี่ยวกับการจัดการป่าของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและตัวอย่าง

1. วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้มีประสบการณ์จำนวน 21 คน การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
2. วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามโดยทำการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนที่ดั่งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ อุทยานแห่งชาติทั้งหมด จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย (1) อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ (2) อุทยานแห่งชาติสุเทพ - ปุย (3) อุทยานแห่งชาติศรีลานนา (4) อุทยานแห่งชาติผาแดง (5) อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก (6) อุทยานแห่งชาติออบหลวง (7) อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง (8) อุทยานแห่งชาติแม่โจ้ (9) อุทยานแห่งชาติขุนขาน และ (10) อุทยานแห่งชาติ

แม่ตะไคร้ ทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้ขนาดของอุทยานแห่งชาติเป็นหน่วยชั้น (Stratified Sampling Unit) หมู่บ้านเป็นหน่วยสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) แบบสัมภาษณ์ มีคำถามทั้งหมด 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เนื้อหาการสัมภาษณ์ตามความมุ่งหมายของวิจัย (2) แบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด (Close-Ended and Open-Ended) คำถามทั้งหมด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของภาครัฐ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในชุมชน ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า ตอนที่ 5 สอบถามการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาการใช้ภาษาความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามตรงประเด็นจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและความสอดคล้องกับนิยามของตัวแปร แกไขข้อความที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1 หมายความว่าเนื้อหาข้อความนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับนิยามของตัวแปร โดยแบบสอบถามดังกล่าวมีค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) พิจารณาเครื่องมือแต่ละฉบับที่มีค่าความเชื่อถือได้ที่ 0.70 ขึ้นไป สำหรับแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งเอกสารหนังสือขออนุญาตถึงอุทยานแห่งชาติ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ
2. ผู้วิจัยส่งเอกสารแบบสอบถามถึงอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับมาได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และได้นำไปวิเคราะห์ขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้คือความถี่และร้อยละค่าเฉลี่ยเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนกับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบ t- test (independent samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Fisher's least significant difference) ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) กำหนดให้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ปาดนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมากที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.77 เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าโดยรวมจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของรัฐโดยรวม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.82 เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ (1) ด้านการทำงานเครือข่าย (2) ด้านความต่อเนื่องในการทำงาน และ (3) ด้านนโยบาย/ธรรมเนียมปฏิบัติระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในหมู่บ้านที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าโดยรวม อยู่ในระดับมากที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.97 เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ (1) ด้านวัฒนธรรมชุมชน (2) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ (3) ด้านผู้นำชุมชน

4. ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้านมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก (1) ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน (2) ด้านโอกาสการมีส่วนร่วมและ (3) ด้านการติดต่อสื่อสาร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าน้ำหนักความสำคัญของการพยากรณ์ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ปาดนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธี Stepwise

ตัวพยากรณ์	β	b	SE _b
ด้านโอกาสการมีส่วนร่วม	0.33	0.29	0.04
ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน	0.33	0.30	0.04
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.18	0.15	0.04
ด้านจริตประเพณี	0.09	0.08	0.03
a = 0.59 R = 0.80 R ² = 0.64 SE _{est} = 0.44 F = 177.16*			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า เท่ากับ 0.80 ตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัวสามารถพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าได้ร้อยละ 64.20 สมการพยากรณ์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าเป็นดังนี้

$$Z = 0.33(X_1) + 0.33(X_2) + 0.18(X_3) + 0.09(X_4)$$

โดยที่ Z แทน คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าที่ได้จากการพยากรณ์
ในรูปคะแนนมาตรฐาน

X_1 แทน ปัจจัยภายในชุมชน ด้านโอกาสการมีส่วนร่วม

X_2 แทน ปัจจัยภายในชุมชน ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

X_3 แทน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ด้านการติดต่อสื่อสาร

X_4 แทน ปัจจัยภายในชุมชน ด้านจารีตประเพณี

5. ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าคือ การขาดจิตสำนึกของประชาชน ขาดการวางแผนและเห็นคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนไม่เข้มแข็ง มีการแสวงหาประโยชน์จากป่า ขาดองค์ความรู้หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชน

6. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าคือ รูปแบบคนอยู่กับป่าแบบสมดุลและยั่งยืน กระบวนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างเครือข่ายชุมชน แผนงาน การบริหารจัดการชุมชน

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชน เรายังไม่ถึงกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ ชุมชนไม่เข้มแข็งการดำเนินการเกี่ยวกับไฟฟ้านั้น ภาครัฐดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนให้ความร่วมมือน้อยในการใช้ทรัพยากร สอดคล้องกับ Khawngarm (2013) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นบทบาทขององค์กร ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่รับผิดชอบสามารถกระตุ้นการใช้ทรัพยากรมาใช้ในการบริหาร รวมทั้งกลไกที่สำคัญที่สามารถนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบาย ซึ่งเป็นการแสวงหาแนวทาง ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Chandarasorn (2016) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถกระตุ้นให้ประชาชน รู้จักการใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมด ปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ แค่นั้น เพียงใด หรืออีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติ จะให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกทั้งหมดสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ สอดคล้อง Berman (1978) กล่าวว่า กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนในระดับมหภาค (Macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (Micro) การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเป็นเรื่องยาก เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้บริการระดับล่าง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับหน่วยงานระดับสูงของรัฐและอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของรัฐ หน่วยงานระดับล่างของรัฐจึงมีอิสระในการดำเนินงานของตนเอง การนำนโยบายระดับชาติไปปฏิบัติจึงต้องอาศัยหน่วยงานระดับสูงและหน่วยงานระดับล่าง สอดคล้องกับ Sherpa (2013) กล่าวถึงการอนุรักษ์ และการจัดการเขตกันชนอุทยานแห่งชาติกาเมนทา และเขตกันชนป่าชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง ปาร์ก ประเทศเนปาล การประเมินผลการดำเนินการของทั้งสองเขตกันชนที่อยู่ใกล้เคียงกัน จากมุมมองที่หลากหลาย

รวมถึงมุมมองของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ สิทธิของชุมชน นำไปสู่เป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านทางวัฒนธรรมและศาสนา ทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประสบความสำเร็จ

2. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ คือขาดการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ องค์กร เครือข่าย และชุมชนในแต่ละพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ขาดแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานของภาครัฐสนับสนุน ชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ บางส่วนยังขาดจิตสำนึกหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ ขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่า และยังมีคนในชุมชนมีพฤติกรรมหาประโยชน์จากป่า การหาของป่า ล่าสัตว์และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวกับป่า ดังนั้นปัญหาการเกิดไฟป่าและปัญหาหมอกควัน ส่งผลกระทบต่อชุมชน วัฏจักรของพืชและสัตว์ในวงกว้าง นำไปสู่การเสียงบประมาณจำนวนมากของภาครัฐในการควบคุมป้องกัน แก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ สรุปประเด็นที่สำคัญคือ รูปแบบคนอยู่กับป่าสมดุลและยั่งยืนป่าไม้คงสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ ชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อยู่ได้ตามปกติ แต่ต้องมีกฎระเบียบข้อห้ามเกี่ยวกับการเข้าไปทำกิจกรรมหาประโยชน์ในเขตป่าและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด การเสริมสร้างจิตสำนึกกับคนในชุมชน การสร้างค่านิยมไม่เผาป่าล่าสัตว์ การไม่บริโภคเนื้อสัตว์ป่า อนุรักษ์สัตว์ป่า มีการสืบสานจารีตประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน กิจกรรมการบวชป่า ความเชื่อทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

ด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนและอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่สามารถดำรงชีวิตอยู่กับป่าอนุรักษ์ได้โดยปกติสุขไม่ต้องอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สามารถจำแนกได้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสื่อสาร พื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ มีปัญหาเกี่ยวกับไฟป่า แต่ละพื้นที่ที่มีชุมชนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่จำนวนมากมีหลายชาติพันธุ์ ฟัง พูดภาษาไทยได้ ฟัง พูดภาษาไทยไม่ได้ก็มี การสื่อสารถึงคนในชุมชนเรื่องมาตรการการควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ภาครัฐจึงได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากชุมชนน้อย ปัญหาการเกิดไฟป่าจึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว สุขภาพของประชาชน งบประมาณของประเทศ

2. ด้านการทำงานแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นความร่วมมือกันทำกิจกรรมของคนในชุมชนด้วย ความสมัครใจ สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กัน ความเป็นอิสระ ชุมชนอยู่กับแบบเครือข่ายดี ความร่วมมือ ความไว้วางใจ การแจ้งข้อมูลสารต่าง ๆ ในสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชน ข้อเท็จจริงมีมากนำไปสู่การแก้ไขปัญหาไฟป่า เป็นศูนย์รวมของผู้มีประสบการณ์เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเครือข่ายจึงเป็นเวทีในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานหรือองค์กรประชาชน

3. ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน การจัดระเบียบให้คนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ภาครัฐควรแยกเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำลำธาร (Buffer Zone) ป่าใช้สอยพื้นที่เกษตรให้ชัดเจน และสร้างความเข้าใจกับประชาชน ออกกฎระเบียบของชุมชนเกี่ยวกับการรักษาป่า การใช้ประโยชน์จากป่าโดยชุมชน บังคับใช้กับชุมชนปฏิบัติ

เพื่อลดความขัดแย้งกับภาครัฐ เสริมสร้างกระบวนการมีจิตสำนึกกับชุมชน มีการศึกษาดูงาน ฝึกอบรมองค์ความรู้ หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ด้านจารีตประเพณี ความเชื่อ (Belief) ความรู้สึกหรือความคิดที่เกิดขึ้นของบุคคล มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ความเชื่อพื้นฐานที่เขามีอยู่ดั้งเดิมมีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนนั้น ๆ มักสร้างเงื่อนไขต่อความดีหรือเลว ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นความเคยชิน และกลายเป็นจารีตประเพณี เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นมาจากความรับผิดชอบของคนในชุมชน คนในชุมชนยอมรับปฏิบัติตาม เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ลักษณะของการขับเคลื่อนพลังทางสังคม (Social Power) ปฏิบัติตามมาตั้งแต่ดั้งเดิมมานาน

5. ด้านความต่อเนื่องในการทำงาน ในการปฏิบัติงานด้านการควบคุมดูแลป่า การแก้ไขปัญหาไฟป่า เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานด้านการควบคุมและดับไฟป่า การจ้างงานเพียงระยะสั้น เมื่อสิ้นสุดช่วงเวลาการจ้างงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นออกไปทำงานที่อื่นทำ ปต่อไปเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นชุดใหม่ แต่บางส่วนก็เป็นคนเดิม ขาดองค์ความรู้ภูมิประเทศการรู้จักผู้นำและคนในชุมชน การทำงานที่ขาดความต่อเนื่อง การปฏิบัติการด้านการควบคุมป้องกัน แก้ไขปัญหาไฟป่าจึงไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนัก

6. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 หมวด 3 การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ข้อห้ามมิให้กระทำการบางประการ มาตรา 16 ภายในอุทยานแห่งชาติห้ามมิให้บุคคลใด (1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดินรวมตลอดถึง ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวด หรือถ้าเจ้าหน้าที่ของภาครัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังก็เกิดความขัดแย้งกับชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้

7. ด้านการบูรณาการการทำงาน การทำงานเป็นทีมของหน่วยงานของภาครัฐ องค์กร ชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในการปฏิบัติงานควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ ขาดเอกภาพ ขาดแกนนำหลักในการปฏิบัติการ หน่วยงานของภาครัฐปฏิบัติงานตามภารกิจของตนเอง การทำงานขาดประสิทธิภาพขาดการเชื่อมโยงชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐควรใช้แนวทางการควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์คือ ประสานความร่วมมือกับชุมชนหรือเครือข่าย ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างจริงจัง จัดฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน เน้นนำบุคคลที่มีพฤติกรรมเข้าป่าเข้าร่วมกิจกรรม จัดเวทีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดพื้นที่ให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็น หาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมออกกฎ กติกา การดูแลป่า เก็บหาของป่า ลำสัตว์ของชุมชนโดยชุมชน ภาครัฐให้การสนับสนุนให้ชุมชนเคารพกฎหมาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและร่วมมือกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมายเกี่ยวป่าไม้ และธรรมาภิบาล ควบคุมป้องกันไม่เผาป่า เผาวัชพืชในแปลงการเกษตร สร้างมูลค่าวัสดุจากเกษตร

1.2 ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากไฟฟ้า หมอกควัน ให้กับชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้มีความรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึงนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

1.3 ภาครัฐควรนำกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมก่อผลประโยชน์จากป่า มาร่วมทำงานกับสถานีควบคุมไฟป่าในพื้นที่ใกล้หมู่บ้าน เพื่อหารายได้ทดแทนจากการหาของป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานของภาครัฐจ้างคนในชุมชนที่ตั้งบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ ผู้นำหรือคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกคนที่จะมาทำงานกับสถานีควบคุมไฟป่าในพื้นที่

1.4 ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน ให้มีบทบาทในการร่วมวางแผนการจัดการป่าอนุรักษ์ป่าและการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตชุมชนแบบมีส่วนร่วม ปรับแนวทางการทำงานให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยตัวชี้วัดถึงความสำเร็จการแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน ที่เกิดในเขตอุทยานแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยคือ หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าสถานศึกษา พระภิกษุ และหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยและปฏิบัติงานในเขตอุทยานแห่งชาติ

2.2 ควรศึกษาวิจัยกระบวนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มเยาวชนที่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยคือ หัวหน้าส่วนราชการหัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าสถานการศึกษา พระภิกษุ ที่ตั้งบ้านเรือน/สำนักงานอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

2.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการกำจัดฝุ่นพิษ PM 2.5 ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยคือ หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าสถานศึกษา พระภิกษุ ผู้นำทางธรรมชาติหัวหน้าราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Berman, P. (1978). The Study of Macro and Micro-implementation. *Public Policy*, 26(2), 157-184.
- Cary, L.J. (1976). *Community Development as a Process*. Columbia: University of Missouri.
- Chaisongkram, N. and Leelakitpaisarn, Y. (2017). *Citizen participation in environmental conservation of Sampran Town Municipality, Nakhon Pathom Province*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/111388/87012>. (in Thai)
- Chandarasorn, V. (2016). *An Integrated Theory of Public Policy Implementation*. 7th ed. Bangkok: Prigwhangraphic. (in Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (2017). *Government gazette* [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.pdf>. (in Thai)
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: Cornell University.

- Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior. (2018). *Forest fire statistics*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2561/Table%2013.pdf>. (in Thai).
- Department of Forestry, Ministry of Natural Resources and Environment. (2018). *Forest fire statistics*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.dnp.go.th/forestfire/FIRESCIENCE/science.htm>. (in Thai).
- Dontree, S. (2015). *Forest Fire and Haze Management: Lessons Learned from the Multi-stakeholder Collaborative Management in Chiang Mai Province*. [Online]. Retrieved January 12, 2020, from: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/171653>. (in Thai)
- Forest Preservation Protection Office National Park Department Wildlife and plant species Ministry of Natural Resources and environment. (2019). *Measure to solve forest fire Problems 2019*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER027/GENERAL/DATA0002/00002398.pdf>. (in Thai)
- Keevees, P.J. (1988). *Model and Model Building. Educational Research. Methodology and Measurement: An international Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Khawngarm, C. (2013). *Public Policy and Planning*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University. (in Thai).
- Panacha, S. (2012). *People's participation in the prevention and Resolution Towards Drug Abuse in Subdistrict Administrative Organizations in The Vicinity of Thai – Burmese Border, Suan Phung District, Ratchaburi Province*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Public Administration Program. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Sherpa, M. N. (2013). *Conservation Governance and Management of Sagarmatha (MT.Everest) National Park, Buffer Zone, and Buffer Zone Community Forest User Groups in Pharak, Nepal*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy, Department of Geosciences Science. Massachusetts, USA: The University of Massachusetts.
- Sriyai, T. (2014). *People's Participation in Community Forest Management in Surin Province*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Public Administration Program. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Statistical data of the Royal Forest Department. (2008). *Department of Forestry Statistics*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/e-book2551.pdf>. (in Thai)
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory construction*. Sydney: Educology Research Associates.